

Kuopion Hiippakunnan päihde- ja kriminaaliryöön linjaus

Kirkkohallitus on laatinut Kirkon päihdetyön strategian (2005) korostaakseen päihteiden väärinkäyttöön puuttumisen tärkeyttä ja saadakseen aikaan keskustelua ja toimenpiteitä sekä hiippakunnissa että seurakunnissa. Kuopion hiippakunnan tuomiokapituli on perustanut määräämääräisen päihde- ja kriminaaliryöön työryhmän (2006), jonka tehtävänä on laatia hiippakunnallinen päihde- ja kriminaaliryöön linjaus sekä innostaa seurakuntia järjestämään koulutusta työntekijöille ja vapaaehtoisille.

Visio

Seurakunta on vastuun ja osallisuuden yhteisö, jossa ihminen kokee olevansa hyväksyty ja arvokas. Hän saa mahdollisuuden eheytyä, niin ettei hänen tarvitse turvautua päihteiden väärinkäyttöön eikä tehdä rikoksia.

Perustehtävä

Perustehtävä on lähteä uskossa liikkeelle, julistaa palvelen ja läsnä ollen, jotta jokainen ihminen kokisi olevansa Jumalan ja lähimmäisen silmissä arvokas ja löytäisi ihmisarvon.

Päihdetyö

Maassamme on noin 400 000 – 500 000 päihdeongelmaista. Päihteiden väärinkäytöksi luetaan alkoholin, lääkkeiden ja huumaavien aineiden väärinkäyttö. Ongelman laajuus ja haastavuus on tiedostettu sekä yhteiskunnassa että kirkossa, esimerkiksi alkoholin kulutus on ollut 2000 – luvulla voimakkaassa kasvussa. Itä-Suomessa kulutus on keskimäärin muuta maata suurempi. Päihteiden käytön kerrannaisvaikutukset ovat suuret: sairaudet, perheväkivalta, lasten huostaanotot, väkivaltarikokset, työkyvyttömyys, liikennetapaturmat ja varhaiset kuolemat.

Näyttää siltä, että lääkkeiden ja huumeiden 90-luvulla alkanut voimakas kasvu ja käytön lisääntyminen ovat tulleet jäädäkseen suomalaisen yhteiskuntaan. Ehkäpä tästä syystä suomalaisten alkoholiasenteet ovat tiukentuneet viime vuosina. Yhä suurempi osa väestöstä tukee vallitsevia alkoholipoliittisia rajoituksia tai niiden tiukentamista. Keskeiseksi huolenaiheeksi on noussut nuorten väkevien alkoholijuomien käyttö, työikäisten arkipäiväistynyt juominen sekä lisääntyvä ikääntyvän väestön päihdeongelma.

Päihdeongelman lähtökohtana on riippuvuus, olipa käytetty aine mikä tahansa. Omaiset, ystävät ja jopa työtoverit saattavat omalla käyttäytymisellään ”suojata” ongelmakäyttäjää ja näin edesauttaa riippuvuuden lisääntymistä ja jatkumista. Päihdeongelmaan

puuttuminen on usein vaikeaa. Puuttumattomuuden syynä saattaa olla häpeä ja oma avuttomuuden tunne. Päihdeiden liiallisen käytön puheeksi ottaminen vaatii usein ammattitaitoa ja kouluttautumista - varhaisen puuttumisen työtettä ja puheeksi ottamisen taitoja. Työntekijöiden ammattitaidon kehittäminen ja koulutuksen järjestäminen päihde- ja kriminaaliryöön alueella on yksi hiippakunnan keskeisistä tehtävistä.

Päihdetyö mielletään usein seurakunnassa diakonia- ja nuorisotyön tehtäväksi. Kuitenkin päihdehaittojen ehkäisyn tulisi läpäistä kaikki seurakunnan toiminta, päiväkerhoista toimituksiin ja jumalanpalveluselämään saakka. Tavoitteena on, että jokainen seurakunnan työntekijä ja luottamushenkilö ymmärtää asian vakavuuden, oppii huomaamaan päihdeongelman aikaansaamat oireet lapsessa, aikuisessa tai vanhuksessa sekä pyrkii puuttumaan ongelmaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Hiippakunta painottaa sitä, että päihdetyö on kaikkien työntekijäryhmien yhteinen asia.

Kriminaaliryö

Kirkon kriminaaliryö toteutuu sekä vankiloissa että seurakunnissa. Hiippakuntamme alueella on kuusi vankilaa: Pelson, Sukevan, Kuopion, Naarajärven, Pyhäselän ja Juuan vankilat. Vuoden 2006 alusta tapahtuneen suuren uudistuksen myötä muodostettiin isompia yksiköitä, aluevankiloita.

Hiippakuntamme alueella toimivista vankiloista kahdessa (Naarajärvi ja Pelso) on vankiladiakonin ja neljässä (Kuopio, Sukeva, Pelso, Pyhäselkä) vankilapapin virka, kahdessa vankilassa (Naarajärvi, Pyhäselkä) toimii seurakuntapappi oman virkansa ohella vankilapappina. Hiippakunta kutsuu vuosittain alueensa vankiloiden johtajat ja hengellisen työn tekijät yhteiseen neuvotteluun piispan kanssa tuomiokapituliin. Neuvottelujen tarkoituksena on sekä tukea vankilasielunhoitajia heidän työssään että vahvistaa vankilasielunhoidon asemaa vankeinhoidossa.

Vankien määrä on vaihdellut 3000 – 4000 viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2007 oli keskivankiluku maamme vankiloissa noin 3500 vankia, Kuopion hiippakunnan alueen vankiloissa oli 550 vankia. Vankiloissa rangaistustaan kärsivistä 1/3 on tuomittu väkivaltarikoksista, 1/3 omaisuusrikoksista ja n.15% huumausainerikoksista. Vangeista noin 85% on päihdeongelma. Valtaosalla vangeista on vakava päihde- ja mielenterveysongelma.

Vankiloiden hengellisen työn tekijät toimivat yhteistyössä seurakuntien viranhaltijoiden kanssa mm seuraavilla alueilla: seurakuntavierailut vankiloissa, vapaaehtoisten vankilalähettiläiden käynnit, vankien tukeminen vapautumisen jälkeen, asunnon hankkiminen, perheleiritoiminta, päihdetyö. Hiippakunnan alueen seurakunnat työntekijöineen ovat erilaisia. Hiippakunta pyrkii rohkaisemaan työntekijöitä kohtaamaan vankeja ja heidän omaisiaan. Seurakunnan tekemä kriminaaliryö on henkilökohtaista etsivää työtä. Seurakunnan erityishaasteena on vankilassa olevien ja vankilasta vapautuvien sekä heidän läheistensä tukeminen.

Hiippakunnan päihde- ja kriminaalityön tavoitteet ja keinot

1. Havahduttaa seurakuntia keskustelemaan päihteen käytöstä, varhaisesta puuttumisesta ongelmakäyttöön sekä puheeksi ottamisesta.

Keinot

- seurataan yhteiskunnassa tapahtuvaa muutosta koskien päihteen käyttöä, asenteita ja arvomaailmaa
- järjestetään alueellisia sosiaalifoorumeita yhteistyössä lääninhallituksen, kuntien ja järjestöjen kanssa
- tarjotaan seurakunnille varhaisen puuttumisen ja puheeksi ottamisen koulutusta

2. Tarjota päihdetyöhön liittyvää koulutusta seurakunnille. Koulutuksessa tulee ottaa huomioon sielunhoidon ja spiritualiteetin ulottuvuus.

Keinot

- kehitetään yhteistyötä päihdekoulutusta antavien tahojen kanssa
- otetaan huomioon päihdetyön vaatima erityisosaaminen mm. hiippakunnan järjestämässä pastoraali- ja sielunhoitokoulutuksessa sekä erityisryhmien (mm. kuurojen) parissa tehtävässä työssä

3. Koordinoida ja tukea seurakunnista tulevia kehittämisajatuksia koskien päihdestrategian jalkauttamista seurakuntiin.

Keinot

- annetaan tarvittaessa asiantuntija-apua kehittämistyöhön
- tiedotetaan jo toimivista kehittämismalleista
- tuetaan mahdollisia toimivia kehittämishankkeita taloudellisesti

4. Tukea vankilasielunhoitajia sekä kehittää vankilasielunhoidon asemaa vankeinhoidossa

Keinot

- kehitetään vankiloiden johtajien ja hengellisen työn tekijöiden yhteisiä tapaamisia piispan kanssa
- kehitetään yhteistyötä Rikosseuraamusviraston, kirkkohallituksen ja vankiloiden kanssa

5. Rohkaista seurakuntia kehittämään paikallista ja alueellista kriminaalityötä.

Keinot

- järjestetään tarvittaessa kriminaalityöhön liittyvää koulutusta
- tiedotetaan kriminaalityön ajankohtaisista haasteista

6. Kehittää päihde- ja kriminaalityöhön liittyvää tiedotusta.

Keinot

- kehitetään hiippakunnan kotisivuja
- opastetaan seurakunnan työntekijöitä käyttämään hiippakunnan kotisivuja
- lisätään tiedotuksellista vuorovaikutusta lääninhallitukseen, kuntiin ja järjestöihin päin

Seuranta

Hiippakunnan päihde- ja kriminaalityön linjaus laitetaan hiippakunnan kotisivuille ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.